

Anti-pestprotocol 2024-2025 Curio Prinsentuin Andel

**ELK UITERLIJK
IS MOOIER DAN
EEN PESTKOP**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Inhoudsopgave

Vooraf	3
1. Het kader.....	4
1.1 Algemeen.....	4
1.2 Uitgangspunten.....	4
1.3 Preventieve (les)activiteiten.....	5
2. Pesten	7
2.1 Wat is pesten?.....	7
2.2 Leerlingen die pesten, de pesters of daders	8
2.3 Leerlingen die gepest worden, de slachtoffers	8
2.4 Leerlingen die getuige zijn van pesten	9
2.5 De vijfsporenaanpak.....	10
2.6 Digitaal pesten of cyberpesten	11
3. Het anti-pestprotocol	13
3.1 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag.....	13
3.2 De rol van medewerkers het schoolpersoneel.....	14
4. Bijlagen	16
Bijlage 1. Anti-pest stappenplan	16
Bijlage 2. Tips voor een gesprek met de gepeste leerling	17
Bijlage 3. Tips voor een gesprek met een leerling die pest	18
Bijlage 4. Links voor bruikbare adressen bij pesten	19
Bijlage 5. Adviezen aan ouders/verzorgers	20
Bijlage 6. Tips om veilig te internetten	21
Bronvermelding	22

Vooraf

Curio Prinsentuin Andel streeft ernaar dat leerlingen en medewerkers zich prettig voelen op school. We zetten ons op school in om te kunnen zorgen voor een zo veilig mogelijk schoolklimaat. Pesten hoort daar niet bij en tolereren wij niet op school. Dit plan is erop gericht om leerlingen, ouders/verzorgers en personeel op de hoogte te brengen van de stappen die worden ondernomen bij pestgedrag.

In dit anti-pestprotocol geven wij duidelijkheid over wat wordt verstaan onder pesten, hoe we werken aan preventie en welke aanpak wij hanteren bij pestgedrag. Door het protocol te hanteren, ontstaat er samenwerking tussen de school, leerling en ouders/verzorgers. We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het creëren van een fijne en veilige leeromgeving. Van leerlingen, medewerkers en ouders/verzorgers verwachten we dat zij achter de schoolregels en het anti-pestprotocol staan, en een actieve rol in hebben in het voorkomen en tegengaan van pesten.

De acties die we als school ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van andere ontwikkelingen binnen de school, zal ook het handelen rond respectvol met elkaar omgaan en de aanpak op pestgedrag zich verder ontwikkelen. Het protocol kan dan aangepast worden.

Bij het opstellen van dit protocol wordt uitgegaan van de **Vijfsporenaanpak**. Daarnaast is onder andere gebruik gemaakt van respectprotocollen uit het VO, het Groepsplan gedrag in het VO en adviezen van NJI (Nederlands Jeugd Instituut) en PPSI (Project Preventie Seksuele Intimidatie).

1. Het kader

1.1 Algemeen

Volgens de wet Veiligheid op school hebben wij als school de expliciete verantwoordelijkheid en inspanningsverplichting om de sociale veiligheid te waarborgen en pesten tegen te gaan (Rijksoverheid, z.d.).

Op Curio Prinsentuin Andel zullen wij pesten, grensoverschrijdend gedrag, agressie, geweld en (seksuele) intimidatie tegenover leerlingen en medewerkers niet tolereren, vergoelijken of negeren. Hierbij erkent school dat dit gedrag op verschillende manieren kan worden geuit, zoals face-to-face, online, subtiel, stiekem of openlijk. We delen als medewerkers, leerlingen en ouders/verzorgers de gezamenlijke verantwoordelijkheid om te zorgen voor een veilig schoolklimaat. Daarmee willen we bereiken dat het veilig genoeg is om je uit te spreken tegen onveilig gedrag. Wij dragen hieraan bij door:

- Een schoolbrede aanpak
- Voorbeeldfunctie van medewerkers
- Aandacht voor positieve groepsvorming
- Aandacht voor sociaal-emotioneel leren en weerbaarheid
- Het aanleren van positief gedrag
- Korte lijnen met ouders/verzorgers
- Beleid en protocol dat leeft binnen de school, en gesteund wordt door ouders/verzorgers
- Regelmatige evaluatie

We monitoren de veiligheid middels tevredenheidsonderzoeken, om te kunnen signaleren hoe leerlingen de veiligheid op school ervaren. Er is een anti-pestcoördinator die zorg draagt voor het anti-pestprotocol, Ayla van den Bergh. De vertrouwenspersonen José Voesenek en Robbert van Hoek kunnen op school benaderd worden wanneer er sprake is van ongewenst gedrag. Daarnaast zijn zij te bereiken via vertrouwenspersoon-prinsentuinandel@curio.nl.

1.2 Uitgangspunten

1. Grensoverschrijdend gedrag, zoals beschreven in paragraaf 2.1, moet serieus genomen worden door alle direct betrokken partijen: medewerkers van school, ouders/verzorgers en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen elke vorm van grensoverschrijdend gedrag als onacceptabel wordt ervaren.
3. Medewerkers signaleren ongewenst gedrag en nemen duidelijk stelling tegen dit gedrag. Zij hebben hierin een voorbeeldfunctie.
4. De school beschikt over een directe aanpak wanneer er sprake is van ongewenst en onveilig gedrag: het "anti-pestprotocol".
5. De school zet duurzaam in op preventieve (les)activiteiten.

1.3 Preventieve (les)activiteiten

De school werkt aan een beleid met betrekking tot een veilig schoolklimaat, respectvol gedrag en het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag. Dit doet de school door hieraan jaarlijks aandacht te schenken in de mentorlessen, voorlichtingen door externen te organiseren, en het anti-pestprotocol kenbaar te maken onder de leerlingen en ouders/verzorgers.

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar met zijn/haar mentorklas de algemene afspraken en regels in de klas. Er wordt een klassencontract opgesteld, dat de mentor en leerlingen ondertekenen. Het onderling plagen wordt hierbij genoemd, dat duidelijk onderscheiden wordt van pesten. Tijdens de mentor-leerling-ouder gesprekken wordt het klassencontract benoemd, zodat ouders/verzorgers op de hoogte zijn van de gemaakte afspraken. De mentor bespreekt daarnaast het protocol en de aanpak bij pestgedrag op school. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden: het is geen klikken, het is een begin in het kunnen bieden van ondersteuning.

Er wordt aandacht besteed aan pesten in de mentorlessen. De mentor evalueert het klassencontract en houdt dit levend binnen de klas.

Wanneer een leerling erg vastloopt op het gebied van sociale vaardigheden of assertiviteit en faalangst, kan er samen met de mentor gekeken worden naar het inzetten van een training op school. Zo zijn er de trainingen Samen Sterk en ASFA.

"**Samen Sterk**" is een sociale vaardigheidstraining die leerlingen helpt om beter om te gaan met uitdagingen zoals communicatie, grenzen aangeven, samenwerken en conflicthantering. De training richt zich op het vergroten van zelfinzicht in gedachten, gevoelens en gedrag in relatie tot anderen, en stimuleert sociale interacties en samenwerking.

"**ASFA**" (Assertiviteit en Faalangsttraining) is speciaal ontwikkeld voor leerlingen die moeite hebben met zelfvertrouwen en het omgaan met spanning in situaties waarin prestaties of sociale interacties een rol spelen. De training biedt hen handvatten om sterker in hun schoenen te staan, assertiever te worden, en beter om te gaan met faalangst. De focus ligt op het vergroten van zelfinzicht, het durven uiten van eigen behoeften en grenzen, en het verminderen van angst voor fouten of negatieve beoordelingen.

In leerjaar 1 wordt er binnen het vak dans & drama specifieke aandacht besteed aan het omgaan met elkaar, waarbij het thema pesten ook een rol speelt. Er worden verschillende situaties besproken en rollenspellen gedaan. Bij dit vak werken leerlingen veel met elkaar samen waar vervolgens op gereflecteerd kan worden.

In leerjaar 3 wordt er middels interactieve lessen van Vriend en Vijand aandacht besteed aan het thema sociale veiligheid. Er komen onderwerpen als respectvol omgaan met elkaar, discriminatie, racisme, pestgedrag aan bod.

Tot slot zijn er vanuit de gemeente Altena om de week twee jongerenwerkers aanwezig op school. Zij zijn aanwezig ter preventie, leggen laagdrempelig contact met leerlingen en letten op bepaalde signalen onder jongeren. Er is nauw contact tussen de jongerenwerkers en het ondersteuningsteam van de school.

Klassencontract

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in de school.
Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. we luisteren naar elkaar
2. we laten elkaar uitspreken
3. we blijven van elkaar af
4. we blijven van elkaars spullen af
5. we sluiten niemand buiten
6. we lossen ruzies op door met elkaar te praten
7. als we vertellen dat iemand gepest wordt, is dat geen klikken
8. iedereen kan zichzelf zijn
9. iedereen laat duidelijk blijken dat hij /zij iets niet wilt
10. als iemand duidelijk maakt dat hij / zij iets niet wilt, stoppen we
11. we houden ons aan de regels
12. als dat niet helpt, vraag ik een docent of andere volwassene om hulp

Voorbeeld klassencontract "veilig op school"

2. Pesten

Pesten is een ernstig probleem en kan een enorme impact op het leven van een jongere hebben. Het kan ernstige emotionele en fysieke gevolgen hebben voor het slachtoffer, zoals depressie en vermindering van zelfwaarde (Stop Pesten Nu, 2024).

Pestgedrag en grensoverschrijdend gedrag nemen wij als school serieus. Alle medewerkers op Curio Prinsentuin Andel hebben gezamenlijk een belangrijke taak in het voorkomen en tegengaan van pesten, en het streven naar een veilig schoolklimaat. Een goede samenwerking met zowel ouders/verzorgers als leerlingen is hierin van groot belang.

Leerlingen moeten weten dat ze ondersteuning kunnen krijgen van volwassenen in de school en moeten leren hierom te (durven) vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat leerlingen te vertellen hebben.

2.1 Wat is pesten?

Pesten is een vorm van agressief of grensoverschrijdend gedrag waarbij een leerling zich door één of meerdere leerlingen regelmatig en systematisch bedreigd, geïntimideerd, vernederd en/of buitengesloten voelt (Stop Pesten nu, 2024).

Er is vaak sprake van één van de volgende kenmerken:

- Er is sprake van een agressieve daad. Het slachtoffer wordt psychisch of lichamelijk leed aangedaan.
- Het pestgedrag gebeurt bewust; de pester heeft duidelijk de bedoeling om de ander pijn te doen of te vernederen.
- Het pestgedrag is niet eenmalig, maar vindt plaats over een langere periode.
- Er is een machtsverschil tussen de dader (pester) en het slachtoffer. Dit betekent dat de pester verbaal of fysiek sterker is of dat er een groepje pesters is zodat er een numeriek overwicht ontstaat.

Pestgedrag kan zich op verschillende manieren uiten:

- Verbaal (schelden, uitlachen)
- Fysiek (slaan, schoppen, duwen)
- Emotioneel (buitensluiten, opstoken, roddelen)
- Materieel (spullen afpakken, beschadigen)
- Digitaal (hacken, fotomisbruik). Zie paragraaf 2.6 voor meer informatie over digitaal pesten.

Er is een verschil tussen plagen en pesten.

Plagen is:	Pesten is:
Af en toe	Vaak en lang
Gebeurt één tegen één	Eén tegen één of meerderen tegen één
Is gelijkwaardig	Machtsverschil
Wordt bij gelachen	Gemeen
Vertrouwen	Stiekem
	Moeilijk te stoppen

Wat erg belangrijk is, is dat de ontvanger bepaalt of iets plagen of pesten is. Als een leerling ervaart dat het pesten is, ondervindt hij/zij de gevolgen hiervan.

2.2 Leerlingen die pesten, de pesters of daders

Leerlingen hebben de behoefte om deel uit te maken van een groep en als ze eenmaal in die groep zitten, willen ze er ook toe doen en zich gewaardeerd voelen. Het groepsproces is belangrijk. Dit is een normaal gegeven in de ontwikkeling.

Pesters lijken de behoefte te hebben om via ongewenst gedrag de status in de groep te vergroten of behouden. Ze hebben de erkenning van anderen nodig of ze zijn trots op wat ze bereikt hebben.

Kenmerken van leerlingen die pesten:

- Pesten is een manier om met complexe sociale verhoudingen om te gaan
- Behoefte om populair te zijn
- Vaardig in het herkennen en misbruiken van zwakheden van anderen
- Hebben graag de controle over andere personen of een situatie
- Weinig of geen respect voor autoriteit of regels
- Gebrek aan empathie (inlevingsvermogen)
- Intenties van de ander worden vaak als agressief aangemerkt
- Moeite met zelfcontrole
- Minder geliefd bij leeftijdsgenoten (agressief/storend gedrag)
- Slachtoffers worden niet gezien als een echt persoon
- Er is sprake van frustratie en boosheid
- Groeien op in een gezin en/of wijk waar geweld de orde van de dag is

2.3 Leerlingen die gepest worden, de slachtoffers

Er wordt gedacht dat leerlingen met bepaalde (uiterlijke) kenmerken sneller doelwit zijn van pestgedrag. Deze gedachte is niet volledig waar. Iedereen kan slachtoffer van pestgedrag worden.

Kenmerken van leerlingen die gepest worden:

- Verminderd zelfvertrouwen
- Gevoelens van onmacht
- Lage zelfwaardering
- Weinig sociale contacten, vrienden
- Afwijzing door klasgenoten
- Geringe betrokkenheid met anderen
- Fysieke/ lichamelijke klachten
- Lage schoolprestaties
- Spijbelen
- Externaliserend gedrag (bijv. agressie, vechten) als tegenreactie

Slachtoffers van pestgedrag kunnen fysieke, emotionele en sociale littekens oplopen. In sommige gevallen houden ze het pesten voor zichzelf en denken dat niemand hun verhaal gelooft. Als een slachtoffer zijn/haar verhaal eenmaal aan een volwassene durft te vertellen, kan het probleem ondertussen al erger zijn geworden. Iemand die gepest wordt, kan hier tot vele jaren later last van hebben.

Sommige slachtoffers gaan uiteindelijk zelf pestgedrag vertonen. Hiermee willen ze voorkomen dat ze zelf weer slachtoffer van pestgedrag worden en nemen het heft in eigen hand.

Wanneer er vanuit school bepaalde signalen of zorgen rondom een leerling met ouders/verzorgers worden gedeeld, kan blijken dat zij hier niet van op de hoogte waren. De leerling heeft dan thuis niets verteld over de problemen op school. Het kan ook andersom voorkomen: wanneer

ouders/verzorgers de school inlichten, is het pestgedrag daar nog niet geconstateerd.

Jongeren lichten volwassenen niet in vanwege verschillende redenen:

- Ze zijn bang voor controleverlies omdat de volwassene de regie overneemt
- Ze denken dat het pesten erger zal worden, hij/zij vreest de wraak van de pester(s)
- Jongeren willen volwassenen of ouders/verzorgers niet teleurstellen
- Adviezen van volwassenen zijn te lastig om op te volgen ('doe maar alsof je niks hoort', 'laat ze maar praten', 'geef ze maar een klap terug')
- Volwassenen bagatelliseren het probleem en zwakken het af
- Jongeren willen niet als 'klikspaan' bekend staan

2.4 Leerlingen die getuige zijn van pesten

In peestsituaties draait het niet alleen om pesters en slachtoffers. Er zijn ook leerlingen die toekijken, aanmoedigen of het pestgedrag veroordelen.

- **Verdedigers**

Zij kiezen de kant van het slachtoffer. Ze gaan in tegen de daders óf ze troosten het slachtoffer nadat het pesten heeft plaatsgevonden. Bij de laatste actie is de kans dat de verdediger zelf gepest wordt kleiner. Deze groep is krachtig en is in staat om pesten te stoppen. Uit onderzoek blijkt dat als omstanders het pesten sterk afkeuren en dat ook aan de pester laten blijken, in de helft van de gevallen het pesten binnen tien seconden stopt.

- **Buitenstaanders**

Zij kijken toe of weg als ze zien dat er gepest wordt, en grijpen niet in. Ze zijn vaak bang om zelf slachtoffer te worden van pesten. Soms hebben deze leerlingen gewoonweg geen zin in "gedoe" of "drama". Er wordt niet ingegrepen, waardoor de pester zijn gang kan gaan. De buitenstaanders horen niet bij de groep, maar zijn wel betrokken bij het pesten.

- **Meelopers**

Zij doen actief mee met de pester. Vaak gebeurt dit om de eigen status te vergroten. Sommigen willen de status die de pester heeft.

- **Aanmoedigers**

Zij doen niet actief mee met het pesten, maar door hun lichaamstaal, kreten of gelach moedigen ze de pester aan om door te gaan. Sommigen hebben er plezier in om het voorval te filmen en het filmpje op internet te plaatsen. Veel leerlingen hebben de neiging om het pestgedrag goed te praten of te normaliseren.

**"PESTEN, ER ZIJN 2 KEUZES: ÓF JE STAAT HET TOE
ÓF JE STAAT OP!"**

2.5 De vijfsporenaanpak

Op Curio Prinsentuin Andel maken we gebruik van de Vijfsporenaanpak. Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: leerlingen die pesten, leerlingen die gepest worden, getuigen van pestgedrag (o.a. klasgenoten), school en ouders/verzorgers

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt ervoor dat mentoren, docenten en het onderwijsondersteunend personeel voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en de aanpak van pesten.
- De school neemt duidelijke stelling tegen pesten en grensoverschrijdend gedrag.

2. Aandacht voor de leerling die gepest wordt:

- Naar de leerling luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- Met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen; wat heeft de leerling hierin nodig?
- Samen met de leerling werken aan oplossingen.
- Zorgen dat de leerling zich veilig voelt: uitleggen wat de leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Indien nodig zorgen dat de leerling deskundige ondersteuning krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaarder te worden, of hulpverlening (verwijzing via het ondersteuningsteam of de desbetreffende gemeente).
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

3. Aandacht voor de leerling die pest:

- Het aangaan van het gesprek en spiegelen van gedrag. Uitleg geven over wat het gedrag kan veroorzaken bij een ander.
- De leerling op een positieve manier inzetten om de situatie onderling te veranderen. Benadrukken dat deze leerling nodig is om te helpen de situatie op te lossen.
- De leerling helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere leerlingen, eventueel via begeleiding of hulpverlening.
- De leerling helpen (herinneren) zich aan regels en afspraken te houden.
- Grenzen stellen en daar consequenties aan verbinden.
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

4. Aandacht voor getuigen: medeleerlingen betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- Met de leerlingen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de leerlingen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarin ze zelf een actieve rol spelen.

5. Aandacht aan de ouders/verzorgers van de gepeste en van de pestende leerling:

- Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders/verzorgers op de hoogte houden van peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- Het pestprobleem aanpakken in samenwerking met ouders/verzorgers, zowel op school als in de thuissituatie.

- Zo nodig ouders/verzorgers doorverwijzen voor deskundige ondersteuning.

2.6 Digitaal pesten of cyberpesten

Digitaal pesten (ook wel cyberpesten genoemd) is een vorm van pesten. Sinds de komst van draadloos internet (wifi) is digitaal pesten enorm toegenomen.

Met een smartphone kan iedereen de hele dag online zijn en is er weinig toezicht van volwassenen. Voor jongeren lijkt 'online zijn' bijna een levensbehoefte. Vriendschappen of sociale relaties spelen zich voor een groot deel af online af. Jongeren zijn daardoor voortdurend alert zijn op ontwikkelingen in relaties en gebeurtenissen die gaande zijn. De sociale druk is groot: het is gebruikelijk om binnen een paar minuten te reageren op berichten.

Er zijn meerdere redenen waarom digitaal pesten een groot probleem is:

- Jongeren kunnen zich moeilijk losmaken van de digitale wereld. Internet is een deel van hun levensstijl, ze zijn over het algemeen op ieder moment van de dag online. Er is voortdurend de verleiding om direct te reageren op anderen (actie-reactie) waardoor momenten van reflectie en zelfcontrole sneller missen.
- Het slachtoffer is niet meer dan een naam, een account. Het is niet langer iemand van vlees en bloed, iemand die jou in de ogen kan aankijken. Dat maakt het soms makkelijker om gedrag te tonen dat iemand in het echt minder snel zou doen.
- Pesters hebben graag publiek. Jongeren hebben online vaak honderden contacten als ze gebruikmaken van Instagram, TikTok, Snapchat of andere sociale media.
- Hoewel veel leerlingen hun content delen in een beperkte vriendenkring, hoeft er maar iets mis te gaan en het bericht gaat rond. Als dat gebeurt, is er geen houden meer aan. In korte tijd verspreidt een foto of filmpje zich over duizenden personen die op hun beurt alles doorsturen, printen en/of opslaan.
- Het internet is extra gevaarlijk voor sommige groepen. Zo weten we uit onderzoek dat bijvoorbeeld twaalf- en dertienjarige meisjes uit lager sociaal- economische milieus extra kwetsbaar zijn.

Digitaal pesten is een manier van pesten dat vele vormen kan aannemen. Een overzicht van vormen die nu bekend zijn (met het voortschrijden van de technieken zal digitaal pesten alleen maar gevarieerder worden):

Vormen van digitaal pesten zijn:

- Iemand buitensluiten
- Iemand belachelijk maken, roddelen, beledigen
- Schelden of bedreigen
- Ongevraagd foto's of filmpjes plaatsen
- Trolling; iemand bewust provoceren of choqueren om reactie uit te lokken, vaak uit verveling of voor de lol
- Nepaccount aanmaken; profiel op sociale media gebruiken met gegevens (en foto) van een ander persoon
- Diefstal; credits van een online game stelen door een account te hacken
- Cyberbaiting; leerlingen lokken bij de docent negatief gedrag uit met negatief gedrag, met de bedoeling dit te kunnen vastleggen op film
- Sexting; het versturen van seksueel getinte berichten, foto's en video's. Sommige foto's zijn grappig bedoeld, soms betreft het pikante "selfies"
- Webcamseks; beelden worden opgenomen en gebruikt voor chantage
- Grooming; het benaderen van een jongere door een volwassene (is eigenlijk geen digitaal pesten, maar belangrijk om attent op te zijn!). De volwassene (ook wel "digitale kinderlokker" genoemd) doet zich meestal jonger voor dan hij is en voert seksueel getinte gesprekken en hij pleegt seksueel misbruik. Grooming is

opgenomen in het Wetboek van Strafrecht.

Met ingang van het nieuwe telefoonbeleid op Curio Prinsentuin Andel mogen leerlingen geen gebruik maken van hun telefoon op school. Wanneer er buiten schooltijd sprake is van cyberpesten, dan ligt het buiten onze verantwoordelijkheid om dit op te pakken. Als wij merken dat er online iets speelt tussen leerlingen, zullen we dit aan de desbetreffende ouders/verzorgers kenbaar maken.

3. Het anti-pestprotocol

3.1 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag

Op Curio Prinsentuin Andel doorlopen we het volgende stappenplan:

Signaleren → Analyseren → Plan van actie → Uitvoeren plan van actie → Evaluatie → Implementatie

Een stroomdiagram van dit stappenplan is te vinden in **bijlage 1**.

Signaleren en Analyseren:

1. Leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers hebben een belangrijke rol in het signaleren en melden van pestgedrag.
2. Wanneer er sprake is van grensoverschrijdend- of pestgedrag, voert de mentor aparte gesprekken met alle betrokkenen (dader, slachtoffer, meelopers, aanmoedigers). Zie voor tips voor het voeren van deze gesprekken bijlagen 2 en 3.
3. De mentor kan een herstelgesprek tussen beide leerlingen organiseren, waarbij er afspraken worden gemaakt. Het is hierbij van belang dat dit voldoende veilig voelt voor het slachtoffer. Het doel in het gesprek is altijd driedig, namelijk:
 - a. Het pesten moet stoppen.
 - b. Mogelijke achterliggende problematiek boven tafel krijgen.
 - c. Helderheid geven over de gemaakte afspraken en vervolgstappen.
4. De mentor gaat indien nodig het gesprek aan met de klas. Dit kan helpend zijn voor het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
5. De mentor heeft contact met de ouders/verzorgers van alle betrokken leerlingen en brengt het docententeam op de hoogte.
6. Notities van de gesprekken en afspraken worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem (Magister).

Plan van actie:

7. Er worden duidelijke, schriftelijke afspraken gemaakt met zowel dader, slachtoffer en getuigen. Hierin staat duidelijk vermeld welke interventies er volgen als de gemaakte (gedrags)afspraken niet voldoende blijken. De ouders/verzorgers van beide partijen worden hierover geïnformeerd.

Uitvoeren plan van actie:

8. De naleving van de gemaakte afspraken worden binnen vier weken gecontroleerd en bijgehouden door de mentor. Bij herhaling van pestgedrag en klasoverstijgende problematiek wordt de leerlingcoördinator bij de casus betrokken en worden er nieuwe afspraken gemaakt. Ouders/verzorgers van beide partijen worden hierover geïnformeerd.

Evaluatie:

1. Na vier weken maakt de mentor de balans op: hoe werken de afspraken en is er een verandering van gedrag te zien? Ouders/verzorgers van beide partijen worden hierover geïnformeerd.
2. Mentor voert een afzonderlijk gesprek met slachtoffer, dader en mogelijke getuigen.
3. Als er geen duidelijke verandering in het gedrag van de dader te zien is onderneemt school de volgende acties:
 - Leerlingcoördinator plant een gesprek met ouders/verzorgers, leerling en mentor.
 - Afsproken interventies worden uitgevoerd.
 - Afspraken worden aangescherpt, de leerling krijgt twee weken om wel tot gedragsverandering te komen. Er kan thuis of op school begeleiding worden geadviseerd en ingezet.
 - Politie wordt geïnformeerd als er sprake is van strafbare feiten.
4. Stopt het gedrag niet na bovenstaande maatregelen, dan wordt er een tijdelijke schorsing aan de

dader(s) opgelegd.

5. De escalatieladder zal in vier fasen worden doorlopen (zie paragraaf 3.6).
6. Na elke interventie bespreekt de leerlingcoördinator met de leerling hoe hij/zij dit ervaren heeft en wat hij/zij hiervan geleerd heeft.

3.2 De rol van medewerkers het schoolpersoneel

De rol van de mentor

1. Is eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders/verzorgers met betrekking tot veiligheid en pesten.
2. Besteed aandacht aan (gedrags)regels, omgangsafspraken, pesten en groepsvorming in de mentorlessen.
3. Vervult een voorbeeldfunctie en neemt duidelijk stelling tegen grensoverschrijdend gedrag.
4. Heeft een gesprek met de betrokken leerlingen, en/of organiseert een gezamenlijk gesprek.
5. Stelt alle betrokken ouders/verzorgers op de hoogte wanneer er sprake is van pestgedrag, verzoekt hen met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject. Adviezen en informatie aan ouders/verzorgers is te vinden in bijlage 5.
6. Brengt het docententeam op de hoogte van wat er speelt in de klas en waar de docenten waakzaam op moeten zijn.
7. Komt gezamenlijk met de leerlingcoördinator in actie bij een herhaling van incidenten of wanneer het gedrag klas overstijgend is.
8. Maakt aantekeningen in het leerlingvolgsysteem.

De rol van (vak)docenten en onderwijsondersteunend personeel

Deze medewerkers hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten of grensoverschrijdend gedrag waarnemen of redenen hebben om dit te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hier adequaat op reageren en hiervan melding doen bij de mentor van de leerling. Daarnaast maken zij hier een notitie van in Magister. Algemene informatie over pesten vind je in bijlage 4.

De rol van de leerlingcoördinator

- Wordt door de mentor betrokken bij herhaling van het pestgedrag of wanneer het pesten het klassenverband overstijgt. Mentor en leerlingcoördinator komen hierbij gezamenlijk in actie.
- Heeft zo nodig een gesprek met de betrokken leerlingen, of organiseert direct een gesprek tussen beide leerlingen.
- Bepaalt welke interventie er wordt ingezet.
- Adviseert zo nodig, zowel aan de gepeste leerling als aan de pester, hulp op vrijwillige basis. Dit kan bestaan uit leerlingbegeleiding op school of externe hulp (in overleg met het ondersteuningsteam).
- Stelt alle betrokken ouders/verzorgers op de hoogte wanneer er sprake is van herhalend gedrag, verzoekt hen met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject. Adviezen en informatie hierover vind je in bijlage 5.
- Bespreekt met de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot hulp of begeleiding.
- Koppelt alle informatie weer terug naar de mentor(en) en maakt aantekeningen in het leerlingvolgsysteem.

De rol van de anti-pestcoördinator

- Is een vast aanspreekpunt die het anti-pestprotocol coördineert.
- Levert een bijdrage aan de beleidsvorming over pesten.
- Is adviserend betrokken bij de verschillende fasen in het proces.
- Bepaalt in overleg met betrokkenen, in de eerste instantie op vrijwillige basis, extra ondersteuning aan slachtoffer en/of dader of groep.

- Pleegt nazorg: worden afspraken nageleefd? Is het pesten gestopt? Worden afspraken schriftelijk vastgelegd? Worden incidenten geregistreerd?
- Overlegt met het ondersteuningsteam over mogelijke trainingen of inschakelen van externen.
- Vraagt regelmatig aandacht voor de problematiek.
- Is goed benaderbaar voor ouders/verzorgers, indien zij over dit onderwerp van gedachten willen wisselen.

De rol van de vertrouwenspersoon

- Mocht zich een onveilige situatie voordoen, of er sprake zijn van pesten, dan kan dit ook gemeld worden bij één van de vertrouwenspersonen op school.
- Gesprek aangaan met de leerling die de melding doet. Vragen hoe de gewenste situatie eruitziet.
- Uitleg geven over hoe op school een pestprobleem wordt aangepakt.
- In kaart brengen hoe de gewenste situatie bereikt kan worden.
- Acties ondernemen aan de hand van het protocol.
- Schriftelijk vastleggen van ondernomen acties en gemaakte afspraken met betrokkenen.

3.3 Consequenties grensoverschrijdend gedrag

Als school hanteren we consequenties voor grensoverschrijdend gedrag in vier fases. De leerlingcoördinator bepaalt aan de hand van de situatie in welke fase het pestgedrag wordt ingedeeld en welke interventie er wordt ingezet. Bij elk van deze stappen worden ouders/verzorgers geïnformeerd.

Fase 1: gesprek, schriftelijke opdracht, duidelijke afspraken.

Fase 2: een week pauze in opvanglokaal, evt. uren nakomen, vervolgaafspraken.

Fase 3: vierkant rooster of interne schorsing.

Fase 4: externe schorsing.

4. Bijlagen

Bijlage 1. Anti-pest stappenplan

curio "Anti-pest stappenplan" (Ist)

Stap	Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5	Stap 6
	Signaal	Interventie	Afspraken en/of sanctie	Herstelgesprek Individueel	Herstelgesprek Beide partijen	Evaluatie
Wat	<ul style="list-style-type: none"> • Signaal: • Incident • Melding bij docent, mentor of vertrouwenspersoon • Waarneming 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gesprek (oorzaak achterhalen) 2. Vaststellen afspraken/sanctie 3. Informeren ouders/verzorgers 4. Inzet hulpverlening indien gewenst 	<ul style="list-style-type: none"> • Ingang afspraken/sanctie voor vastgestelde periode 	<ul style="list-style-type: none"> • Terugblik • Afspraken en evt. vervolgsancties bij recidive • Indien schorsing, voorwaarden voor terugkeer • Vaststellen hulpverleningsbehoefte 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe nu verder? • Indien schorsing, voorwaarden voor terugkeer op school • Afspraken maken 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflecteren op afspraken • Toetsen (veiligheids-) beleving leerling(en)
Wie	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen • Alle medewerkers binnen de school • Ouders/verzorgers 	<ul style="list-style-type: none"> • Gesprek: ➢ Klas: Mentor ➢ Klas overstijgend: Leerlingcoördinator • Vaststellen sanctie: ➢ Leerlingcoördinator • Informeren ouders/verzorgers: ➢ Klas: Mentor ➢ Klas overstijgend: Leerlingcoördinator 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerling(en) • Toezicht mentor 	<ul style="list-style-type: none"> • Betrokken leerlingen • Mentor • Leerlingcoördinator • Ondersteuningscoach indien betrokken • Hulpverlening indien betrokken • Informeren ouders/verzorgers: ➢ Klas: Mentor ➢ Klas overstijgend: Leerlingcoördinator 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerling (slachtoffer en dader) • Mentor • Leerlingcoördinator • Informeren ouders/verzorgers: ➢ Klas: Mentor ➢ Klas overstijgend: Leerlingcoördinator 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerling (slachtoffer en dader) • Mentor • Leerlingcoördinator • Ondersteuningscoach indien betrokken • Informeren ouders/verzorgers: ➢ Klas: Mentor ➢ Klas overstijgend: Leerlingcoördinator

Bijlage 2. Tips voor een gesprek met de gepeste leerling

Doorvragen naar feitelijke informatie

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn/haar gevoelens en hoe maakt hij/zij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Besteed hier aandacht aan.

Tot slot: schakel hulp in wanneer nodig. Betrek de leerlingcoördinator, de anti-pestcoördinator en/of de ondersteuningscoördinator.

Bijlage 3. Tips voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig

- De leerling inzicht geven in zijn/haar gedrag en de mogelijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de gedragsafspraken en stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- **Probleemgericht:** het richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht.
- **Relatiegericht:** je bent heel duidelijk in wat je wil en niet wil, maar met behoudt van de relatie. Bijvoorbeeld: "ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt". Zeg nooit: "je bent heel gemeen". Je wilt duidelijk verder met de leerling. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- **Specifiek blijven:** je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal.
- **Veranderingsgericht:** je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom van het pesten. Vraag hoe het komt dat een leerling dit gedrag nodig heeft. Wat levert het hem op? Wat reageer hij af op die ander? Maak duidelijk dat pestgedrag duidt op een tekort aan empathisch vermogen. Wat gaat de pester daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt en geef helderheid over het vervolgtraject.

Tot slot: Schakel hulp in wanneer nodig. Betrek de leerling coördinator, de anti-pestcoördinator en/of de ondersteuningscoördinator.

Bijlage 4. Links voor bruikbare adressen bij pesten

Algemene zoekpagina's

- www.pesten.startkabel.nl
- www.pesten.startpagina.nl

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl. Website van het onderwijsadviesbureau APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders/verzorgers en leerkrachten.
- www.pesten.net. Voor en door slachtoffers, opgericht door Bob van der Meer.

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

- www.stopdigitaalpesten.nl. Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)
- www.digibewust.nl. Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken over het veilig gebruik van internet.
- www.ppsi.nl. PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- www.schoolveiligheid.nl. Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.
- www.veilig.kennisnet.nl. Handreikingen en links voor ouders/verzorgers, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.
- www.meldknop.nl Voor advies en hulp (Digibewust en kindertelefoon)

Bijlage 5. Adviezen aan ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers van gepeste kinderen

- Blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar thuis of op straat, probeert u dan contact op te nemen met de ouders/verzorgers van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect van een gepest kind vergroot worden of weer terug komen. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders/verzorgers van pester

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Alle andere ouders/verzorgers

- Neem ouders/verzorgers van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage 6. Tips om veilig te internetten

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen? Tips voor jongeren.

- Bedenk dat niet alles waar is wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam in een chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Vertrouw op je gevoel als je iets vervelends hebt gezien of meegemaakt en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je Instagram, Snapchat, Tiktok etc..
- Bel of chat niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders/verzorgers dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen via internet kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan het jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees heel voorzichtig met het gebruik van je camera. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen? Tips voor jongeren.

- Vat het niet persoonlijk op als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om berichten op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP-adres van de e-mail kan soms worden afgeleid van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Bespreek het met je ouders/verzorgers, of een andere volwassene.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl en www.meldknop.nl.

Bronvermelding

Rijksoverheid. (z.d.) Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/veiligheid-op-school>

Stop Pesten Nu. (2024) Geraadpleegd van <https://www.stoppestennu.nl/feiten-en-cijfers-over-pesten>

Stop Pesten Nu. (2024) Geraadpleegd van <https://www.stoppestennu.nl/definitie-pesten>